

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเห็นได้ว่า นับแต่อดีตรัฐทั้งหลายมีการพัฒนาหลักเกณฑ์ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำตัวผู้กระทำความผิดที่มีได้อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐมาดำเนินคดีและลงโทษ ในยุคต่อมาซึ่งอาชญากรรมมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจึงกลายเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่ช่วยให้อาชญากรถูกดำเนินคดีและลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพแนวทางหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ความตกลงระหว่างประเทศและกฎหมายภายในว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในปัจจุบันของประเทศส่วนมาก ยังคงมีหลักเกณฑ์ที่สร้างภาระและเป็นอุปสรรคในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในอาชญากรรมยุคใหม่

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้เกิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเช่นอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ แตกต่างจากอาชญากรรมประเภทอื่นหรือความผิดอาญาโดยทั่วไป กล่าวคือ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นอาชญากรรมที่เกิดบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นผู้กระทำการแทนบุคคลธรรมดา อาชญากรรมคอมพิวเตอร์จึงเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่ไม่ต้องอาศัยพื้นที่ทางดินแดนในการกระทำความผิด ประกอบกับการก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ยังมีลักษณะของการกระทำที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดอาญาดังเดิมผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต หรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์โดยตรง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นผลให้อาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นความผิดฐานใหม่ ซึ่งไม่สามารถปรับใช้กฎหมายอาญาดังเดิมได้

จากลักษณะของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เนื่องด้วยความตกลงระหว่างประเทศและกฎหมายภายในว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในปัจจุบันของประเทศส่วนมากไม่สามารถพัฒนาให้ทันกับความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นความผิดฐานใหม่ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะได้ และประเทศต่างๆมีกฎหมายในเรื่องนี้แตกต่างกัน โดยปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นดังกล่าวอาจสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาที่สืบเนื่องจากหลักความผิดอาญาของทั้งสองประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่ประเทศต่างๆมีกฎหมายภายในเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะ เป็นกรณีที่บางประเทศปราศจากกฎหมายภายในเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ทำให้ประเทศ นั้นไม่สามารถให้ความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้เลย และในกรณีที่ประเทศต่างๆมี กฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ หากแต่เกิดปัญหาในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเนื่องจากกฎหมาย ดังกล่าวไม่มีความสอดคล้องกันหรือไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนเกิด ปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากความผิดที่ร้องขอไม่ถือเป็นความผิดในอีกรัฐหนึ่งอยู่เสมอ
2. ปัญหาที่สืบเนื่องจากหลักความผิดที่สามารถส่งข้ามแดนได้ ซึ่งเป็นปัญหาที่จากความ ไม่เพียงพอของสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่ประเทศต่างๆมีใช้อยู่ในปัจจุบันที่ไม่ครอบคลุมถึง ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นสนธิสัญญาประเภทะบรูฐานความผิดหรือ สนธิสัญญาประเภทระบู้ตราโทษ
3. ปัญหาสืบเนื่องจากเขตอำนาจศาลเหนือคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งความไม่ ชัดเจนของการกำหนดเขตอำนาจศาลเหนือคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ประกอบกับแนวปฏิบัติของ แต่ละประเทศในการกำหนดเขตอำนาจศาลเหนือคดีที่แตกต่างกัน จึงส่งผลทำให้รัฐสามารถนำ เรื่องเขตอำนาจศาลมาเป็นเหตุแห่งการปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
4. ปัญหาสืบเนื่องจากหลักการไม่ดำเนินคดีอาญาซ้ำในการกระทำหรือความผิดฐาน เดียวกัน ปัญหาดังกล่าวนี้นี้มีที่มาจากความไม่เป็นเอกภาพในการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของประเทศต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการวินิจฉัยว่าเป็นการ ดำเนินคดีอาญาซ้ำในความผิดฐานเดียวกันแล้วหรือไม่
5. ปัญหาสืบเนื่องจากความผิดทางการเมือง การไม่มีคำนิยามในความผิดทางการเมือง ที่ชัดเจน ประกอบกับลักษณะความผิดของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์บางฐานที่อาจถูกตีความว่า เป็นความผิดทางการเมืองหรือไม่ก็ได้ ย่อมส่งผลให้เกิดความไม่ชัดเจนแน่นอน อันกลายเป็น ปัญหาและอุปสรรคในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

จากการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้เขียนจึงได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงกลไกการแก้ไข ปัญหาดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นไปได้ในสองระดับคือ

กลไกการแก้ไขปัญหาระดับระหว่างประเทศ ได้แก่ การที่รัฐทั้งหลายจะได้ทำความตกลงกัน ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของความตกลงที่จะให้อาชาญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ พร้อมทั้งการลดข้อจำกัดทางกฎหมายที่ปรากฏในหลักเกณฑ์การส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่มีอยู่ให้น้อยลงในรูปแบบความตกลงทวิภาคี และในเรื่องของการกำหนดลักษณะของความผิดเกี่ยวกับอาชาญากรรมคอมพิวเตอร์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งสร้างพันธกรณีระหว่างประเทศในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่สนองรับกับความผิดเช่นว่านี้ ในรูปแบบความตกลงพหุภาคี

กลไกการแก้ไขปัญหาระดับประเทศ ได้แก่ การที่รัฐทั้งหลายจะปรับปรุงกฎหมายภายในของตนเกี่ยวกับอาชาญากรรมคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอ รวมถึงการลดข้อจำกัดและความเคร่งครัดในกฎหมายภายในเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ กลไกทั้งสองระดับนี้จะต้องดำเนินไปควบคู่กัน เพื่อให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชาญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในการแก้ไขปัญหการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีอาชาญากรรมคอมพิวเตอร์ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากจะต้องอาศัยความร่วมมือจากรัฐทั้งหลายอย่างจริงจัง ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เพื่อให้กระบวนการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กรอบของกฎหมายแล้ว การแก้ไขปัญหายังต้องอาศัยกลไกของกฎหมายภายในของแต่ละรัฐ ประกอบกับกลไกในระดับระหว่างประเทศในเรื่องของความตกลงระหว่างประเทศควบคู่กันไป

จากการศึกษาและวิเคราะห์มาทั้งหมดนี้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชาญากรรมคอมพิวเตอร์ดังต่อไปนี้คือ

1. รัฐทั้งหลายต้องแก้ไขสนธิสัญญาทวิภาคีว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนประเภทระบุฐานความผิดที่มีอยู่ โดยเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับอาชาญากรรมคอมพิวเตอร์ให้เป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ตามสนธิสัญญา นอกจากนี้ ในกรณีที่รัฐบังคับใช้สนธิสัญญาประเภทระบุอัตราโทษ รัฐควรที่จะผ่อนคลายหรือยกเว้นหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัด เช่น การยกเว้นการใช้บังคับ

หลักความผิดอาญาของทั้งสองประเทศ เพื่อให้รัฐสามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้กว้างขวางและสะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการแก้ไขปัญหาคือเกี่ยวกับความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายของทั้งสองประเทศอีกด้วย

2. รัฐควรสนับสนุนให้มีการจัดทำข้อตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของสนธิสัญญาระหว่างประเทศหรือในรูปแบบของกฎหมายแม่แบบ ภายใต้กรอบความร่วมมือสากล เพื่อกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และอัตราโทษให้ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ รวมถึงการสร้างพันธกรณีระหว่างรัฐที่เข้าเป็นภาคีสมาชิกในการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ให้แก่กัน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหายังเป็นสากล

3. รัฐควรสนับสนุนให้มีการกำหนดการใช้เขตอำนาจศาลเหนืออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ภายใต้สนธิสัญญาระหว่างประเทศ จารีต ประเพณีระหว่างประเทศ หรือหลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไป เพื่อให้การใช้เขตอำนาจเหนือ คดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์มีความชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. รัฐควรสนับสนุนให้มีการรับรองการใช้เขตอำนาจสากลเหนืออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เนื่องจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นสากล เพื่อให้รัฐสามารถใช้เขตอำนาจสากลในการลงโทษอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ รวมถึงเป็นการ ก่อให้เกิดพันธกรณีในการใช้เขตอำนาจสากล ที่รัฐจะต้องดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิด เองหรือส่งตัวผู้กระทำความผิดข้ามแดนให้แก่รัฐอื่นเป็นผู้ดำเนินคดีและลงโทษแทน ตามหลัก Aut Dedere Aut Judicare เพื่อให้แน่ใจได้ว่า แม้รัฐจะปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดน แต่รัฐก็ยังมี พันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ต้องดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ เพื่อมิ ให้หลักเกณฑ์ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกลายเป็นอุปสรรคในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดเสียเอง

5. รัฐต้องบัญญัติกฎหมายภายในเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอ เพื่อให้รัฐจะสามารถให้ความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และเพื่อลดความไม่สอดคล้องกันของ บทบัญญัติของกฎหมายในแต่ละรัฐ ในการบัญญัติกฎหมายรัฐจำต้องคำนึงถึงมาตรฐานของ กฎหมายในทางระหว่างประเทศประกอบด้วย

6. รัฐควรบัญญัติกฎหมายภายในว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนในคดีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยผ่อนหลายหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดลง และควรสนับสนุนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับตน หรือในกรณีที่สนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนไม่ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ โดยอาศัยหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติและหลักศีลธรรมให้มากขึ้น

7. สำหรับประเทศไทยนั้น ควรดำเนินการแก้ไขสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนประเภท ระบุฐานความผิดที่มีอยู่กับต่างประเทศให้ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งควรประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ โดยเร็ว เพื่อมิให้เกิดอุปสรรคในการให้ความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์